

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO: LJUBLJANA, KRAJLJEVA ULICA 57. I. — TELEFON: 21-22, 21-23, 21-24, 21-25 in 21-26. — Izbija vsak dan opoldne. Mesečna naročnina 6.— L, za inozemstvo 10 L.
EKSKLJUCIVNO ZASTOPSTVO za oglaševanje in izdajanje: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.

Ofenziva na moldavski fronti

Po strahovitem letalskem bombardiranju so nemške in rumunske čete prekoračile Prut in prodirajo v Besarabijo in Bukovino

Bukarešta, 4. jul. s. V zadnjih 24 urah se je začela ofenziva tudi na moldavski fronti. Po močni pripravi, ki je trajala neprestano 24 ur s strani nemško-rumunskega letalstva, ki je bombardiralo s sijajnim uspehom sovražne postojanke, so v noči na četrtek nemške in rumunske motorizirane kolone prešle čez Prut tudi v severnem delu Moldavije ter so prodrele v Besarabijo in Bukovino. Spopadi z boljševiškim silami so bili siloviti, niso

pa mogli preprečiti zmagovalnega začetka zavezniške ofenzive. Prehod čez reko je bil izvršen ponoči. Po tej težki operaciji so se nemško-rumunske kolone razdelile, da pripravijo »žep«, v katerem bodo obkoljene in zaprte rdeče čete. Ena kolona napreduje proti severovzhodu, da doseže Dnjester, katerega so Rusi lani prekoračili. Boji v stari Moldaviji se razvijajo ugodno za nemško-rumunsko vojsko.

dne nemški bombniki uničili en sovjetski oklopni vlak in pet transportnih vlakov.

Berlin, 4. jul. rs. 2. julija so nemška bojna letala pri Bialystoku sestrelila 52 sovjetskih aparatov, 97 drugih pa so uničila na tleh.

Berlin, 4. julija d. Nemška izvidniška letala so večer nad vzhodnim bojiščem ugotovila, da so kolodvorji na železniških progah za fronto na ruski strani popolnoma uničeni. Zaradi tega je nastal zastoj v dovažanju sovjetskih ojačenj na bojišče. Nemški bombniki so izvedli napade na sovjetske kolone v zaledju. Sovjetski vojski so se skušali poskrbiti med razrušena vozila, toda utrpeli so velike izgube.

Helsinki, 4. jul. rs. Včeraj dopoldne je

Po veliki bitki pri Bialystoku

Monakovo, 4. julija s. Vsi nemški listi pišejo o veliki bitki pri Bialystoku in o silnih izgubah rdeče vojske v prvih desetih dneh vojne. Listi pripisujejo tej bitki zgodovinski pomen. »Münchener Neueste Nachrichten« pišejo, da je z uničenjem ruskih čet v odseku pri Bialystoku nastal na sovjetski fronti prodor, po katerem se bodo razvile nove velike operacije. Kakšna je bila moč uničenih sovjetskih čet, dokazuje dejstvo, da znaša število ujetnikov nad sto tisoč. Inicijativa je v nemških rokah. Kolikor dopuščajo strateški razlogi, se mora reči, da je skoraj vse ozemlje stare Poljske, katerega so Rusi v svoji lažni prijateljski politiki spreminili v vojaško odhodno ozemlje proti Nemčiji, v nemški posesti in da so tudi na staro rusko ozemlje že dosegle znatne vojaške sile kot uvod za nove strateške uspehe.

Berlin, 4. jul. rs. Boljševiški ujetniki, ki so bili zajeti v bojih okoli Jakobstadta, pripovedujejo o vzrokih ostrega in vztrajnega odpora sovjetskih čet. Za bojevniki stoji šarže, ki imajo nalog pobiti vsakogar, kdor ne strelja ali se izogiba borbe, ako odloži orožje in se skuša predati. Sovjetski komisarji so pripovedovali svojim vojakom, da Nemci postreljajo pobešajo ali kar požgo vse ujetnike. Nekaj sovjetski komisarji je celo trdil, da Nemci strojijo iz kož padlih usnje.

Berlin, 4. julija s. Ze iz svetovne vojne vemo, piše »Lokal-Anzeiger«, da ruski vojak prezira nevarnost, da se zna hrabro boriti in da se ne umakne pred močnejšim sovražnikom. Ogromno število ujetnikov po zadnjem strašnem porazu priča torej o veliki nemški zmagi. »Rheinische Landeszeitung« in »Berlinerpost« pišeta o izvršnem človeškem in vojnem materialu ter o sijajni vojni tehniki nemške vojske na vzhodni fronti.

Berlin, 4. jul. rs. Med bombardiranjem Dubna je neki nemški oklopni oddelek uničil 30 sovjetskih tankov. Prejšnji dan je isti oddelek uničil 40 rdečih tankov.

Pred Smolenskim

Helsinki, 4. jul. u. Finska radijska postaja Lahti je javila, da so nemške čete prekoračile Pripjet in da odločno prodirajo proti Kijevu.

Berlin, 4. jul. u. Poročila iz finskih virov javljajo, da so nemške motorizirane skupine na severu in na jugu že pustile za seboj Smolensk in se pomikajo proti Moskvi. Druge nemške kolone se pripravljajo, da napadejo Smolensk, ki ga je medtem nemško letalstvo že ponovno bombardiralo. V Smolensku so ogromne množice vojnega materiala, železniških vagonov in vojakov, ki jih ne morejo odpremiti niti v notranjost niti na zapad, ker so železniške proge prekinjene. Tudi v Moskvi manjkajo transportna sredstva in čete, ki bi jih bilo treba poslati na fronto, morajo čakati po 48 ur na odhod. Vsi avtomobili, ki so v zasebni lasti, kakor tudi vsi tovorni avtomobili v Moskvi so bili rekvirirani za prevoz čet. (Piccolo.)

Nagli ukrepi za zaščito Moskve

Rim, 4. jul. s. Anglosaški tisk je spričo naglega razvoja vojaških operacij na vzhodni fronti začel priznavati kritičen položaj, v katerega je zašla boljševiška Rusija po strašnih udarcih v prvem tednu vojne. Pesimizem se veča predvsem na podlagi vesti, ki jih pošiljajo poročevalci angleških in ameriških dnevnikov iz Moskve. Dopsnik agencije »Exchange Telegraph« v sovjetski prestolnici poroča, da je položaj v odseku pri Minsku od ure do ure težavnejši za sovjetske čete, ki jih do obkolila nemška vojska, in pripominja, da bo to dejstvo porazno vplivalo na ruski odpor na vsej fronti. Vrhovno sovjetsko poveljstvo — zatrjuje dopsnik — je moralo v največji naglici poslati ojačenja v ta odsek ter je odredilo, da se mora organizirati močan ognjeni pas za obrambo glavnih cest, ki vodi v Moskvo. Iz tega je razvidno, v kakšnih skrbah so sovjetski oblasti, ki se boje nadaljnega nemškega prodora proti Moskvi.

Nemško vojno poročilo

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 3. julija. Vrhovno vojno poveljništvo objavlja danes naslednje poročilo:

Ravno ob rami so včeraj nemški in rumunski oddelki iz severne Moldavije prekoračili Prut in napredujejo proti Dnjestru. S tem so zavezniške armade prešle v napad na vsej fronti od Črnega morja do Severnega morja.

Med tem, ko si je doslej sovjetsko-rusko vodstvo očitno prizadevalo, da bi nemško napredovanje prestreglo v bližini mej in s

svoje strani prešlo v napad, se sedaj zdi, da je odprta sila sovjetske vojske zlomljena. Na vsej fronti se kažejo sovražničkova gibanja v smeri umikanja.

Uničevalna bitka vzhodno od Bialystoka je v bistvu končana. Kakor je bilo sporočeno že s posebnim poročilom, so njene posledice svetovno-zgodovinskega pomena. Lahko se smatra, da je bilo več strelskih, konjeniških in oklopnih divizij sovjetsko-ruske oborožene sile tu uničenih. V mojsrskem sodelovanju so oddelki naše kopne vojske in našega letalstva obnovili zasledovanje sovražnika.

Berlin, 4. jul. d. Dodatno k včerajšnjemu nemškemu vojnemu poročilu javljajo se naslednje:

Poročilo omenja uničujoči učinek bitke vzhodno od Bialystoka. V merodajnih krogih poudarjajo, da je imela ta bitka večji pomen nego 10dnevna bitka ob Visli v vojni jeseni 1. 1939. Bitko ob Visli je tedaj poročilo nemškega vrhovnega poveljstva označilo kot največjo uničevalno bitko vseh časov. Se večji obseg je imela pozneje bitka v Flandriji in pri Artoisu, v času od 21. maja do 4. junija 1940. Tedaj je bila popolnoma uničena glavna sila francoske vojske. Bitka pri Bialystoku po obsegu prekaša obe bitki, ob Visli in v Flandriji. Nemško vrhovno poveljstvo je izrecno omenilo, da je imela bitka pri Bialystoku svetovno-zgodovinski pomen.

Sicer omenjajo v merodajnih krogih k bojem na vzhodnem bojišču, da se tu bori nemška vojska proti veliki množini vojaštva in ogromnim količinam vojnega materiala. Če številčno slabša nemška vojska vendarle dosega velike uspehe in napreduje proti vzhodu, je to dokaz večje vrednosti njene ljudske materiala in orožja. Nemška vojska zmaguje ves trdovratni odpor sovjetskih čet, čeprav se mora pogosto boriti tudi z vremenskimi neprilikami. Tako na pr. je pri Lvovu nedavno celo sněžilo.

K položaju na bojišču omenjajo, da desno krilo nemške vojske, ki ga tvorijo Madžari in Rumuni, prav tako stalno napreduje je kakor drugi del armade. Na severu se uspešno nadaljuje napredovanje preko Dvne. Tudi finska armada beleži zadovoljive uspehe.

Nemški smučarski prvak Rudi Cranz pade

Berlin, 4. jul. rs. Prvi dan vojne na vzhodni fronti je padel nemški smučarski prvak Rudi Cranz, ki je služil kot korporal v nekem nemškem lovskem polku.

Dr. Tiso slovaškim vojakom

Bratislava, 4. jul. d. Glasilo slovaške vojske »Slovenski vojniki« objavlja uvodnik državnega predsednika dr. Tise, ki pravi med drugim: »Vojaki! Vsi smo zelo ponosni na vas zaradi sijajnih uspehov, ki ste jih pokazali. Po tisoletih ste vi prvi vojaki, ki se pod lastnim imenom borite za svojo samostojno državo. Nastopili ste proti boljševiški nevarnosti ob strani zmagovalne nemške vojske, da nas rešite boljševiškega pekla. Zavedajte se, da je v vaših rokah obramba domovine in slovaškega naroda.«

Madžarsko poročilo

Budimpešta, 4. jul. s. Načelnik madžarskega generalnega štaba poroča: Naše čete, ki prodirajo onstran Karpato, so zalezele nov teren. Naše letalstvo je uspešno bombardiralo sovražne kolone na umiku.

Budimpešta, 4. jul. s. Doslej so znane naslednje podrobnosti o operacijah madžarskih čet:

Ozemlje, kjer se bore madžarske čete, je po naravi zelo pripravno za obrambo. Izkoriščajo številne prednosti terena so Rusi v dobi enega leta utrdili ne samo doline, temveč tudi vrhove. Kljub temu so madžarske čete strle v vseh smereh sovršnikov odpor in so po tridih bojih prodrele 40 do 50 km. Rusi tudi 1. 1914 na istem ozemlju vzlic ogromnim žrtvam niso mogli čez Karpate na madžarsko ozemlje.

Letalske akcije

Berlin, 4. jul. d. Nemška bojna letala so v torek vzhodno od Bialystoka napadla in uničila veliko rusko prevozno kolono. Municijski in drugi material sta bila popolnoma uničena. Bombe so zalede sredi med kolono ter so povzročile požare in razdejavanja. Nemška letala so obstreljevala posadke tudi s strojnimi.

Berlin, 4. jul. d. Nemška borbena letala so dne 2. t. m. pri Bialystoku sestrelila 25 sovjetskih letal. Pri napadih na sovjetska letališča v bližini pa je bilo poleg tega uničenih 97 letal. V zaledju so istega

Odločilen boj dveh življenjskih nazorov

Berlin, 4. jul. s. Veliki uspehi nemške vojske severno od Bialystoka tvorijo glavno vsebino nemškega tiska. Kremlj pozna sedaj dobro velikih vojaških porazov, piše »Völkischer Beobachter« o spopadu med sovjetskimi in nemškimi četami. Na vzhodni fronti si niso nasproti samo tradicije in vojaška moč obeh držav, temveč si stoje nasproti tudi različni življenjski nazori, ki se bodo morali na teh bojnih poljanah ali uveljaviti ali pa za vedno prenehati. O tem bo odločila zmaga ali poraz orožja. Premagani življenjski nazori ne bodo nikoli več imeli vloge v človeški zgodovini. Zidovski svet to vidi in razume, da bo ta vojna odločilna tudi za židovsko-plutokratsko družbo. Zidovstvo vidi v odločni borbi Nemčije proti boljševiški nevarnosti tudi najodločnejši napad proti sebi. Na vzhodnih bojnih poljih se bore sovjetske čete za življenje boljševizma in odtod silen odpor rdečih čet, ki zapeljuje sovjetske divizije k ubupnim dejanjem; odtod kategorični ukaz sovjetske vojskega in političnega poveljstva, da se rdeče čete na noben način ne smejo umakniti. V nobeni bitki

Obupni klici rdečega diktatorja na pomoč

Rim, 4. jul. s. »Rdeči car« je poslal dramatično poslanico ruskomu narodu, v kateri je pod vtisom silnega poraza izjavil, da je domovina v nevarnosti in da kljub vsem naporom rdeče vojske fašistične čete neizprosno napredujejo. »Rdeči car« je imel pod vplivom angleške vojaške misije, ki ga ima sedaj v svojih rokah, teatralni govor po Churchillovem vzgledu, v katerem je pozval narode ob Dnjestru, ob Volgi in izpod Urala, naj ponovi dejanja iz Napoleonove dobe in naj pokaže zmagovalnemu sovražniku brezmejnost Rusije, naj uniči žetev, zažge mesta in vasi ter naj tako ustvari praznino, pred katero so se stru peruti Napoleonovim orlom. O tem obupnem višku zadnje Stalinove ure izjavljajo v mednarodnih krogih:

1. Prepreno je za Stalina, ki bi moral, če je hotel slediti carju Aleksandru, pred desetimi dnevi preprečiti stisko svojih armad in svojo orožja v osnih kleščah.

2. V času Napoleona so vojaki hodili peš ali so jahali. Danes je na mestu konja letalo in vojaki se vozijo v avtomobilih ter prevažajo v enem tednu razdalje, za katere sta bila prej potrebna dva meseca. Dejstva bodo Stalinu dokazala, da si je z izvolitvijo Angležev izbral najslabše svetovalce. Od prvega dne vojne do danes je doživela Anglija celo vrsto porazov v vojaškem in diplomatskem pogledu, ki kažejo, da London prav nič ne razume vojaški in diplomatski položaj moderne dobe.

Berlin, 4. jul. s. Glede na govor Stalina piše »Politico« diplomatska korespondenca:

Medtem, ko evropski narodi sodelujejo v obrambi lastne civilizacije v borbi narodnega socializma proti boljševiški nevarnosti, je sedanjji diktator v Kremlju imel govor, v katerem je podžgal boljševiške tolpe k boju proti Evropi in istočasno prosil, da za pomoč za svoje ogroženo samostojstvo. Njegove izjave so razkrinkale dvojno lice sovjetske politike. V interesu načrtov prerokov svetovne revolucije proti Nemčiji

bil nov letalski alarm. Nekaj sovjetskih bombnikov, ki so jih prestregli finski lovci, je slepo vrglo eksplozivne bombe precej daleč od letališča v Malmju. Žrtev in škode ni bilo.

Izgube v baltskih pokrajinah

Berlin, 4. julija rs. DNB poroča, da je sovjetska vojska utrpela tudi v baltskih pokrajinah ogromne izgube na mostu in materialu s strani zapadnega krila nemške armade. Do 1. julija so našeli 631 uničenih in zajetih tankov, 168 težkih in lahkih topov ter 40 letal. Nemci so zajeli tudi 19 protiletalskih topov in dva oklopna vlaka. Vojni plen po zasedbi Rige še ni znan.

Berlin, 4. jul. d. Nemška vojska ni dosegla ogromnega plena samo v bitki pri Bialystoku, temveč tudi ob priliki zajetja sovjetskih čet ob Baltičkem morju, v Litvi in na Letonskem. Ze sedaj je ugotovljeno, da je bilo do 1. julija tam zaplenjenih 632 sovjetskih tankov, 168 topov in 40 letal. Nadalje so izgubili Sovjeti 17 protitankovskih in 24 protiletalskih topov, kakor tudi dva oklopna vlaka. Ogromni plen, ki je padel nemški vojski v roke v Rigi, še ni pregledan.

svetovne zgodovine niso zabeleženi tako veliki uspehi, kakor se pripravljajo sedaj na vzhodni fronti. Sovjetske izgube na materialu in mostu so naravnost fantastične. To dokazuje, da Moskva ni varčevala ne z ljudmi ne s sredstvi v pripravi ofenzivne akcije proti rajhu. Samo množice tankov ter drug vojni in človeški material, ki je bil zbran v odseku pri Bialystoku, je zgorel dokaz za mogočen napad, ki so ga pripravljali sovjeti.

Boj proti komunizmu v Franciji

Pariz, 4. julija d. Opolnomočenec francoske vlade v zasedenem delu Francije De Brincin je izjavil nekemu novinarju glede pobiranja komunistične propagande v Franciji, da ni dovolj boriti se samo proti propagandistom in upornikom. Francozi morajo sprejeti tudi nacionalno socialistični sistem za izboljšanje življenjskih pogojev francoskega delavstva. V to svrhu je treba prijeti z moderno socialno politiko na najširših temeljih, odstranjevati brezposelnost, graditi delavske stanovanjske hiše in tako dalje.

in Evropi, kakor je odkrito rekel Stalin, sporazum z Nemčijo ni imel drugega pomena, kakor pridobitev podrugega leta na času, da se pripravi napad na Nemčijo. Medtem so se boljševiki z zasedbo poljskega ozemlja približali osrčju Evrope iz strateških razlogov in si osvojili baltske države kot oporišče za dokončno osvojeitev Finske. Po zasedbi Besarabije so se polastili Bukovine. Kratkot povedano, Sovjetska zveza se je pripravila za napad v pričakovano ugodno trenutka. Sovjetske priprave so bile izvršene natančno, kakor so dokazali zadnji dogodki. Stalin svetohilsko zatrjuje, da sovjeti niso imeli iniciative v tem konfliktu. On je pač domneval, da bo v teku časa med Ledenim in Črnim morjem našel prijemljiv vzrok za izbruh konflikta. Enako pomanjkanje vesti karakterizira namene oblastnikov v Kremlju z lastnimi podaniki. Ne da bi pomislil na izkušnje francoskega naroda, ki sedaj trpi zaradi svojih bivših oblastnikov, je Stalin cinčno v svojem govoru ukazal uničenje vsega na izpraznjenem ozemlju. Stalin je tudi pozval svoje podanike k izdajalskim napadom na Nemce, čeprav mu je znano, da je s tem izzval svojo lastno uničenje. To je pravi obraz diktatorja v Kremlju. Ki se je v svojih zaključnih besedah zahvalil Churchill in Rooseveltu za njuno dobro voljo glede na pomoč Sovjetski zvezi, da olajša Kremlju njegovo borbo za neodvisnost narodov in demokratsko svobodo.

New York, 4. jul. d. Včerajšnji popoldanski isti objavljajo Stalinov govor ter poudarjajo, da Stalin ne taji resnega položaja, v katerem se nahaja ruska vojska. »New York Sun«, pravi, da predstavlja Stalinov govor priznanje težkih udarcev. Posebno značilne so Stalinove grožnje dederterjem in saboterjem v zaledju. Tudi če sovjetske izgube na vojaki doslej niso bile tako težke, pravi list, pa so resne izgube na vojnem materialu, tankih, letalih in topovih.

Odmev premestitve generala Wavela v Indijo

New York, 4. julija rs. Ameriški tisk se bavi s premestitvijo generala Wavela na mesto poveljnika ameriških oboroženih sil v Indiji in zatrjuje, da se s tem potrjujejo vesti o ostrem sporu med Churchillom in Wavelom. Listi pravijo, da je težko ločiti med zmotami, ki jih je zagrešil London v upravnem pogledu in med onimi, ki jih je zakrivil Wavel na vojaškem področju. Ameriški listi zaključujejo svoja izvajanja z domnevo, da bo moral ministrski predsednik Churchill pač kmalu marsikaj pojasniti.

Bern, 4. julija s. Ves švicarski tisk komentira premestitev generala Wavela iz Kaira v Indijo. V Londonu skušajo opravičiti to spremembo z namigavanjem, da utegne dobiti Indija v doglednem času večji pomen, toda vsi pripominjajo, da je več o Wavelovi premestitvi napravila v Londonu velik vtis zaradi generalove popularnosti.

Rim, 4. julija s. V spodnji zbornici je prišlo do živahnega prepira med ministrskim predstojnikom in višjim ministrom Ho

Uspešne akcije v Afriki

Vojno poročilo št. 393

Glavni Stan Vojnih Sil je objavil 3. junija naslednje 293. vojno poročilo:

Naši bombniki so napadli neko letalsko oporišče na otoku Cipru.

V severni Afriki so letalske sile Osi pri Tobruku z bombami zalede sovražne postojanke, oskrbovalne naprave ter postojanke protiletalskega topništva. Izbruhnulo je nekaj požarov in nastalo je več eksplozij. Nadalje so bombardirala letalska oporišča vzhodno od Marsa Matruha.

Sovražna letala so napadla nekaj krajev v Cirenaiiki.

V vzhodni Afriki živahno delovanje topništva na fronti pri Uolkeftu v Gondarju. V Gali in Sidamu veliki nalivi ovirajo razvoj operacij.

Vojvoda Spoletski — častni doktor milanske univerze

Milan, 4. jul. s. V rektorski palači tukajšnjeja vseučilišča je bil včeraj slovesno promoviran za častnega doktorja prirodnih in zemljepisnih ved Aymone Savoj-ski, Vojvoda Spoletski.

Danska odpoklicala svoje konzule v Ameriki

Kodanj, 4. jul. rs. Danski zunanji minister je sporočil, da je danska vlada poslala vladni Zedinjenih držav noto, v kateri izjavlja danska vlada, da je prisiljena zahtevati v Washingtonu odpoklic vsega ameriškega konzularnega osebja na Danskem. Vlada motivira svojo zahtevo z dejstvom, da je danskim konzularnim funkcionarjem v Zedinjenih državah praktično onemogočeno izvrševati njihove dolžnosti.

Zapadna fronta

Berlin, 4. jul. rs. V teku včerajšnjega dne so skušali Angleži dvakrat preleteti obalo Rokavskega preliva in so pri tem izgubili 11 aparatov. Tri letala je sestrelilo v bojih protiletalsko topništvo. Dve nemški letali se nista vrnila.

Berlin, 4. jul. d. Včerajšnje nemško vojno poročilo javlja, da je bilo v juniju zonet potopljenih za preko 750.000 ton angleških trgovskih ladij. S tem se je število angleških ladijskih izgub v doseganju poteku vojne povzelo na 12.443 tisoč ton. Od začetka leta 1941 dalje niso Angleži noben mesec izgubili manj nego 700.000 trgovskih ladij. V zadnjih treh mesecih so izgube narastle za 2 in pol milijona ton. Če se upošteva še dejstvo, da zaradi nemških letalskih napadov delajo angleške ladjedelnice samo v omejenem obsegu in da postajajo zaloge v angleških skladiščih od dne do dne manjše, je razvidno, da je položaj Anglije zaradi izgub njene trgovske mornarice vedno težji. Tudi vstop Rusije v vojno na tem ničesar ne izpreminja, ker je ruska trgovska mornarica sorazmerno neznatna.

Angleške obljube Židom

Rim, 4. jul. s. Znani Sionistični prvak dr. Weizmann, predsednik svetovne organizacije Sionistov in direktor židovske svetovne agencije v Palestini, je sporočil angleški vladi, da je ves židovski finančni svet v Zedinjenih državah pripravljen na vse načine podpreti Veliko Britanijo, zahteva pa od angleške vlade, da prepusti Židom vso Palestino in južni Libanon, kjer naj bi se ustanovila posebna židovska država. V dobro poučenih progih se je zvedelo, da je londonska vlada znova izdala arabske interese in pristala na zahtevo severno-ameriških Židov. Tudi predsednik Zedinjenih držav in njegova soproga podpirata idejo židovske države v Palestini.

Zvedelo se je, da se je prav v zvezi s tem mudil Rooseveltov sin v Palestini, kjer si je ogledal glavna židovska središča in kjer je imel tudi govore v posameznih krajih, v katerih se je zavzemal za židovsko stvar. Najzanimivejši je bil govor, ki ga je imel v Tel Avivu, kjer je s svojimi izjavami izzval veliko navdušenje med tamkajšnjimi Židi. Izjavil je tudi, da mu je njegov oče povel nalogo, naj židom zagotovi, da bo Bela hiša doela podpirati njihovo stvar v Palestini. Zedinjene države tudi priznavajo, da je treba židom v Palestini dobiti še kaj plodne zemlje okrog dežele, da bi se zagotovil njen gospodarski prospek.

Soja v toplih gredah

Poskusi s pridelovanjem soje v južno-holandskem okraju Nalldwick so pokazali, da je pridelek v toplih gredah do štirikrat tako velik kakor v prosti naravi, kjer se pridelava 1200 do 1500 kg soje na hektar. Pri posebnem smotnem negovanju je bil dosežen celo petkratni pridelek. V Aziji in Afriki pridelujejo štiri vrste soje, na Kitajskem in Japonskem pridelana vrsta soje se imenuje glicine hispid. Ta vrsta soje se prideluje zadnje čase tudi v Evropi, toda uspehi niso zadovoljivi.

Največji cerkveni kip

Nemški listi so nedavno zabeležili, da bo imela Francija največji cerkveni kip na svetu. To bo kip Matere božje visok 38 m, delo kiparja Serrana. Postavitev bo na vrhu Mas-Rillier blizu Mirabeta.

Radimo disciplinirani in trezni!

Tretji sestanek sosveta Ljubljanske pokrajine

Preskrba Ljubljane z mlekom — Vprašanje zvišanja plač — Skrb za industrijsko delavstvo

Ljubljana, 4. julija. Včeraj zjutraj je Visoki Komisar sklical pokrajinski svet. Zapisniki prejšnje seje so bili odobreni, na kar je svet obravnaval vprašanje dobave mleka. Eksc. Emilio Grazioli je svet obvestil o ukrepih uradov Visokega Komisarjata za zagotovitev tako potrebne hrane kot je mleko prebivalstvu mesta in posebno se otrokom. Proučeni so bili različni postopki za rešitev tega vprašanja na najugodnejši način. Visoki Komisar je svetnikom sporočil, kakšne smernice je izdal za določitev cene, za dobavo in za razdelitev mleka. Z izdanimi ukrepi je dobava mleka Ljubljani zagotovljena in sicer po najnižji ceni, ki jo sedanje okoliščine dopuščajo.

Po proučitvi prve točke dnevnega reda je Visoki Komisar s svetniki obravnaval vprašanje povišanja plač. Visoki Komisar je sporočil svetniku predloge delodajalcev in delodajalcev. Zastopniki delavstva so izrekli svoje predloge in podali, katere so dobili od svojih organizacij. Visoki Komisar je zagotovil, da po-

sveča posebno pozornost moralnim in gnošnim vprašanjem, ki se tičejo delavstva.

Tudi glede položaja obrtnikov je Eksc. Grazioli zagotovil zastopniku tega stana, da bodo vprašanja obrtniškega posebej proučena in da bodo upoštevane posamezne zahteve in posamezni predlogi.

Zastopnik industrijskega delavstva je predložil Visokemu Komisarju vrsto predlogov, ki zadevajo ta stan. Eksc. Grazioli je izjavil, da bo v kratkem izdal odredbo, s katero bodo določeni poviški plači in med. Govoril je tudi o svojem obisku v novomeškem okrožju, ob kateri priliki se je lahko prepričal o lojalnosti in delavnosti prebivalstva. Visoki Komisar je proučil tudi položaj mesta in je objavil sovetu natančna navodila, ki so v strogem skladu s posameznimi pravilniki, ki jih je z dekretom Duce dovolil, a se ne bomo trpelo, da bi jih kakorkoli zlohotno razlagali. V tem sestanku so se oglašili k besedi svetniki, ter dr. Moser z vidika oskrbovalnih vprašanj in advokat Zennaro s pravnega vidika.

Težave so bile s prostori. Šolsko poslopje je bilo treba razširiti. Zdej je v prostoru ljudstva, strokovna in kmečko-nadlaga valna šola. Za telesno vzgojo mladine pa ta šola nima nobenih prostorov. Poslopje je bilo zgrajeno leta 1904 in med tem časom je prebivalstvo naraslo, da prostori ne odgovarjajo več potrebam. Ako bi se poslopje dvignilo za eno nadstropje, bi se pridobili dve veliki učilnici in telovadnica. Poleg tega je še potrebno iz higienskih razlogov

prestaviti in pridati stranišča, greznice itd. Telovadnica bi pa tudi služila za predavanja.

Ustavljen dovoz kavečka na Japonsko

Nemški dopisni urad bolezni, da je Nizozemska Indija do konca letošnjega leta ustavila siceršen dovoz kavečka na Japonsko.

Odlična operna predstava Gostovanje A. Manoševskega in debut K. Kušejeve v „Seviljskem brivcu“

Ljubljana, 4. julija. Anatol Manoševiski je nastopil v tretji operni partiji, da dokazuje svoje tenorske kvalitete in svojo odsko uporabnost. Dokaz se mu je posrečil v toliko, da radi priznavamo njegovo široko razgledanost po opernem repertoarju, ki si jo je pridobil v Zagrebu in Mariboru. Število opernih partij, ki jih je že pel in igral, je veliko. Na odru je torej doma in kaže v vsem nastopanju rutino. Vrh tega je zunanje ugodna mladostna pojava.

Glasovno je bil v partiji Almagiva najboljši in je zlasti v prvem delu docela zadovoljeval, vso vlogo pa izvajal pevski in igralski tako, da je končno ostavil v celoti prav simpatičen vtis. Še posebej mu priznam, da se je za razumljivost petega besedila vidno in čutno trudil ter dosegel v tem pogledu najboljši uspeh.

Sprico tega, da so izvršni tenorji po vsem svetu prav tako redki kakor Mavricijeve znamke, se morajo zadovoljevati celo največje opere le s prav dobrimi, dobri in zadostnimi tenorskimi glasovi. Tako bo Anatol Manoševiski, ki ima neustajljivi vrlin poleg nedostatkov, ki izginjajo, za našo opero nedvomno koristen člen in mnogostoransko uporabna moč.

Ksenija Kušejeva je pela prvič Rozino. Ves njen nastop je bil kakor s Kerubinom v Figarovi »ženitvi« tudi v »Seviljskem

brivcu« zelo prikupen in zadovoljiv. Zunanje prijetno dekle ima ugodne kretnje in kaže vedenje prirojenega šarma. Svoj glas je izobrazila do viske v najboljši operni šoli. Ima prijeten, slahek zvok, kljub omejeni prodornosti zadostno silo in blesk, odlično vokalizacijo in v koloraturi polno izvežbanost. Nastopno ario je zapela zmogovito in žela zaslužiti aplavz; tudi vložek v tretji sliki je podala prav dobro in lepo. V velikih ansamblih se njen glas mestoma še izgublja, a tudi v tem pogledu se z rutino dvigne in popolni. Tako nam bo Kušejeva dobrodošla koloraturka poleg Ivančice, ki trajno napreduje.

Predstava je bila v splošnem zopet prav dobra; orkester se je pod taktirko dr. Svara posebno odlikoval, kreacije mojstra Julija Betetta (Basilio), ki je izvajal ponovno brezkončno ploskanje, V. Janka (Figaro), ki je imel zlasti srečen večer, in Draga Zupana (Bartolo), ki je s svojo drastično komiko gledalca zabaval do solz in krohot, so bile zopet zelo učinkovite in izvajane z močnim uspehom. Tako ostane pač »Seviljski brivec« privlačna opera, tudi še v bodočih sezonah, saj je vsa vzporedno po zaslugi rež. Debeveca in dirigenta dr. Svara zelo posrečena, lepa, temperamentna in vseskozi okusna.

Gledališče je bilo polno.

Fr. G.

Več sadja za prehrano!

Že zdaj je treba začeti misliti, kako si bomo pripravili za prehrano tudi čim več sadja — Sadna letina precej dobra

Ljubljana, 4. julija. Sadje ni le priljubljen, temveč tudi pomembno dopolnilo splošne prehrane. Prejšnje čase sadja nismo znali primerno ceniti. Uporabljali smo predvsem sveže sadje, nismo ga pa dovolj konzervirali in predelovali. Sadje je bilo sicer cenjeno od leta do leta bolj, vzporedno z napredkom sadjarstva, vendar se nismo dovolj dobro zavestali, kako pomembno lahko postane za prehrano prebivalstva.

V LJUBLJANSKI POKRAJINI JE SADJARSTVO DOBRO RAZVITO

Z zadovoljstvom lahko ugotovimo, da je sadjarstvo v Ljubljanski pokrajini precej dobro razvito ter da je zadnja leta lepo napredovalo. Posebno dobro se je sadjarstvo razvijalo v nekaterih hribovitih krajih Dolenjske, a napredek se je kazal tudi na Notranjskem. Sadjarstvo je napredovalo lepo zlasti v izrazitih sadnih okoliših v okolici Velikih Lašč, Sv. Gregorja, pa tudi v krškem okraju.

JABOLK BO PRECEJ

Jablana bodo letos dobro obrodila posebnost v hribovitih legah, kjer so pozno cvečete, tako da bo jabolk precej napredaj. Manj pa bo siliv in hrusk. Tudi Bela Krajina bo dala letos precej sadja. Vendar v Ljubljani prihaja v poštev predvsem zimsko sadje iz Bele Krajine. Kaže, da bodo jabolka lepa. Nekaj bo tudi orehov. V splošnem bo sadna letina precej dobra, čeprav v nekaterih krajih sadno drevje sploh ne bo obrodilo.

VSE JE TREBA PORABITI

Letos nikakor ne smemo dopustiti, da bi se sadje kvarilo, neporabljeno, kakor se je žal prijetno. Uporabimo lahko vse vrste sadja, tudi slabšega po kakovosti. Gospodinjam v mestih in na deželi je treba že zdaj pripraviti, da začno misliti, kako bodo sadje konzervirale in se zalagale z njim za zimo. Čim več sadja za prehrano pozimi! Čim več sušenega in kuhanega, ne le svežega sadja! Pozimi sadje ne bo le priljubljen, temveč zelo pomembno živilo. Zdej že zori prvo sadje. Čedalje več bo hrusk in kmalu bo tudi precej sladkih jabolk. Letos ne smemo zavreči tudi slabšega sadja, saj lahko s pridom uporabimo celo piškavo odpadlo sadje.

SUSIMO ČIM VEČ SADJA

Za sušenje pridejo v poštev tudi sladka jabolka. Za sušenje je najprimernejše dovolj sladko sadje, ki nima trpkoga okusa. Sušimo lahko večino vrst jabolk in hrusk, ki so užitne tudi sveže. Dobro suho sadje dobimo seveda iz žilnatih jabolk, a s tem ni rečeno, da ni priporočljivo uporabljati za sušenje tudi slabših vrst. Izvrstne hrulje lahko nasušimo tudi iz sladkih hrusk, celo iz moštnic. Sicer pa lahko vsak sam izkusi v domovnjem primeru, katera vrsta je primerna za sušenje in katera ne. Treba je le posušiti za posušeno nekaj hruljev. Vedeti pa moramo, da je treba za sušenje odbrati neobtočeno in sploh zdrav sadje. Zato ga moramo pred sušenjem

očistiti ter primerno obrezati (za sušenje v krhljih) povsem zdravo pa naj bo sadje, ki ga sušimo celega, nerazrezanega. Strokovnjaki tudi priporočajo, da pustimo sveže sadje, namenjeno za sušenje, nekaj časa ležati v šrambi, da se medli, dokler nekoliko ne zvane ter se zgrbnčijo.

DA BODO KRHLJI BELI

Sušenje sadja ni težko in ob priliki bomo natančno opisali, kako naj sadje suše meščani, ki nimajo krhljnih peči in sušilnic. Kdor je sušil sadje pravilno, ga je lahko dobro prodal že prejšnjaja leta. Pravilno sušeno sadje ni le dobro, temveč tudi lepo.

Jabolka lahko sušimo olupljena ali neolupljena, razrezana v krhlje ali »broboče«. Če jih lupimo večje količine, kaže, da se poslužimo stroja. Olupljena jabolka na zraku hitro porumene, zato je priporočljivo, da jih vlagamo takoj po lupljenju v slano vodo. Na liter vode je treba primesti pol dekagrama soli. Sadja pa ne smemo pustiti predolgo v slani vodi, da se ne navzame preveč soli. V večjih obratih olupljeno sadje pred sušenjem tudi zvepljajo, tako da postanejo krhlji lepo beli.

Tudi hruske nekateri suše olupljene, a jih ne kaže lupiti tako kakor jabolka, saj imajo mnogo bolj nežno, mehko kožo. Drobnejše hruske sušimo nerazrezane, sicer pa razpolovljene. Posebno skrbne spodinjke, ki žele nasušiti čim boljše in boljše sadje, vlagajo olupljene hruske v slano vodo, da sadje ne porjavi, a potem jih še pred sušenjem parioli ali, kakor pravijo, obarijo — drže jih nad paro 3 do 5 minut. To je priporočljivo tudi za zelenjavo, ki jo nameravamo sušiti. Še manj znano in razširjeno je pri nas sušenje zelenjave in sočivja kakor sadja, zato se bomo prihodnjaki seznanili z njim.

Za izobrazbo vajencev na Dolenjskem

Stična, 3. julija. Lani je bila tu ustanovljena za vajence za Stično, št. Vid pri Stični in Višnjo goro vajeniška šola. Združile so se vse tri občine in tako se je doseglo zadostno število učencev. Obiskovalo je šolo v prvem letu 54 vajencev, in sicer iz Stične 36, iz St. Vida 12, Višnje gore 6. Samo iz mesta Višnje gore pa 4 niso obiskovali šole.

To je bila edina podeželska vajeniška šola v Ljubljanski pokrajini, ustanovljena lani. Na šoli sta poučevala samo dva učitelja in sicer upravitelj Lazar Ivan in p. cist. Bolcar Benedikt. Vse tri občine pa do sedaj niso prispevale ničesar za kritje stroškov, edino občina Stična je dala na razpolago šolske prostore. Za kurjavo in razsvetljavo ter plačo učiteljeva je prispevalo najprej združenje obrtnikov v Stični 3500 din, kar je vse hvale vredno, nadalje bivša banska uprava 2800 din in zbornica za TOI v Ljubljani 400 din. Vajenci so pripevali za najnujnejše šolske potrebe vsak po 30 din.

Zanimiv koncert

Ljubljana, 4. julija. Na koncertu, ki bo v ponedeljek, dne 7. t. m. v veliki Filharmonični dvorani, bodo izvajali dela naslednjih skladateljev: Jurija Filipa Telemanna, Roberta Valentina, Karla Stamitzja, Antona Lorenzija, Nina Rote, Adone Zecchia in Roberta Lupija. Telemann je bil sodobnik Bacha in takrat eden največjih mojstrov na orglah. Kot skladatelj je bil izredno plodovit. Napisal je med drugim 45 oper. Umrl je v Hamburgu leta 1767. Valentino je bil violonist in skladatelj v XVIII. stoletju. Njegove skladbe so bile takrat izredno priljubljene. Stamitz spada med ustanovitelje tako zvene Mainheimske šole. Bil je dober violonist, ki je s posebno ljubeznijo igral tudi violo d'amore in napisal za ta instrument več del. Stamitz je bil eden najplodovitejših skladateljev svoje dobe. Umrl je leta 1801. V. Jeni. Lorenzi je po rodu Italijan, večino svojega življenja pa je prebil v Nancyju, kjer je bil dirigent v tamonjski katedrali. O italijanskih sodobnih skladateljih Roti, Zachiju in Lupiju bomo navedli nekaj podatkov v južni številki našega dnevnika. Koncert bo pod protektoratom Visokega Komisarjata in bo v veliki Filharmonični dvorani. Izvajali ga bodo italijanski umetniki A. R. Sassoli (harfa), A. Tassinari (flavta) in R. Sabatini (viola in viola d'amore). Prodaja v Knjižarni Glasbene Matice.

Naše gledališče

DRAMA

Začetek ob 20. uri.

Cetrtek, 3. julija: zaprto.
Petek, 4. julija: Via mala. Izven. Cene znižane. Igra skupina mariborskih slovenskih igralcev.
Sobota, 5. julija: Okence. Premiera. Izven. Cene znižane. Igra skupina mariborskih slovenskih igralcev.
Nedelja, 6. julija: Okence. Izven. — Znižane cene. Igra skupina slovenskih mariborskih igralcev.

Skupina mariborskih slovenskih igralcev, ki se je močno uveljavila s svojimi nastopi v Ljubljani, bo igrala v bodočih dneh sledeče igre: Danes zvečer, t. j. v petek, bo ponovila Knitlovno »Vio maloo«, delo, ki je doseglo sprico zanimive vsebine in odlične interpretacije doslej same razprodane predstave. Močno dramatično dejanje je učinkovito in daje igralcem možnost velikega ustvarjalnega zamaha. V glavnih vlogah: Nakrst, Mira Danilova, Starčeva in Košič. Režiser: Peter Malec. Premiera veseloigre Olge Scheinplugove

»Okence«, ki je bila že najavljena, bo jutri v soboto ob 20. Ker je prišla med tem iz Maribora Branka Rasbergerjeva, se bo predstavila občinstvu v vlogi Rožice Dymbylove. Občinstvo jo pozna po njenih nastopih v »Kralju na Betajnovi« in »Na dnus«. Z vlogo Rožice jo bo lahko spoznalo občinstvo s povsem nove, lahke in igralske strani. Glavno moško vlogo bo igral Jože Kovič, ki je tudi delo režiserja. Prva repriza bo v nedeljo zvečer. Za vse tri predstave veljajo znižane cene.

OPERA

Začetek ob 20. uri.

Petek, 4. julija: Zaprto.
Sobota, 5. julija: Ero z onega sveta. Red Premierski.

V soboto ob 20. bo prva letošnja uprizaritev Gotovčeve opere »Ero z onega sveta« za red Premierski. To folklorno delo, za katero je izdelal libreto znani hrvaški dramatik Begović, je izvajala naša Opera pred nekaj sezonami z velikim uspehom. Gotovčovo delo so uprizarili razni inozemski odri, kar najbolj dokazuje njegovo kakovost. Saljiva zgodba o preteklem Ercegovcu, ki prenameni ljudi, da mu verujejo, da je prišel z onega sveta, je nadvse zabavna. Dejanje se godi v dalmatinskem Kršu in je narodno pobarvano. Ljubezna glasba, oslonjena na narodne motive, je melodiozna in pevna. Glavne partije bodo peli Franci Dolničar in Heybalova. Razen njih še Lupša, Kogejeva. Dirigent dr. Svara, režiser inž. P. Golovin.

Iz Hrvatske

— »Hrvaški četvorček.« Kmetica Marija Medved v Gornjem Ladjevcu, neznan vasi kršne Like, je te dni rodila četvorček, in sicer dva dečka in dve deklici. Ta porod je bil njen četrti. Eden izmed četvorčkov je takoj po porodu umrl, ostali pa so vsi živi in zdravi, povsem normalni otroci, ki tehtajo vsak skoraj 3 kg.

— »Brzoglasna« zveza Sarajeva z Zagrebom. Sarajevo, ki je zdaj Sarajevo, bo že v kratkem dobilo devet novih »brzoglasnih« linij z Zagrebom. To bodo povsem običajne telefonske linije, ki pa jih zdaj na Hrvaškem imenujejo »brzoglasne«. Doselej je imelo Sarajevo z Zagrebom samo eno telefonsko linijo in še ta je bila precej zastarela.

— Ljudsko štetje na Hrvaškem. Te dni je bila v Zagrebu konferenca predstavnikov pristojnih ustanov, ki se je ukvarjala z vprašanjem priprave za ljudsko štetje na Hrvaškem. Kakor je znano, je Jugoslavija izvršila popis svojega prebivalstva v letih 1921 in 1931 in bi se bilo moralo novo

ljudsko štetje izvršiti letos. Potreba novega ljudskega štetja in popisa kmetijskih posestev, gospodarskih podjetij in živine je zlasti nujna zdaj, po ustanovitvi samostojne hrvaške države. Delegati konferenc so dali predlog, naj bi se ljudsko štetje izvršilo 31. decembra letos. Prihodnje dni bo glede tega vprašanja sklicana nova konferenca strokovnjakov in predstavnikov posameznih ministrstev, ki bo sestavila dokončen predlog vladi.

— Dva nova župana. Za novega župana v Karlovcu je bil te dni imenovan dr. Franjo Deak, za novega župana v Osijeku pa znani inženir Josip Galovac.

— Nove pošne palače bodo zgradili v Karlovcu, Slavonskem Brodu in še nekaterih drugih krajih na Hrvaškem, tako da bodo v doglednem času vse hrvaške državne pošte v lastnih poslopih. Ob tej priliki omenjajo hrvaški listi, da bo pošta služila na Hrvaškem že v kratkem reorganizirana. V poštni službi je bilo doslej izvršenih že tudi veliko redukcij. Samo v Zagrebu je bilo odpuščenih nad 300 poštinskih nameščenecv, sledile pa bodo še redukcije, zlasti v Dalmaciji. »Novi list« poudarja s posebnim zadoščanjem, da ni v službi hrvaške državne pošte nobenega žida več.

— Ponovni poziv za oddajo orožja. Zagrebški listi ponovno objavljajo opozorilo vsemu prebivalstvu, da takoj odda orožje in strelivo, kolikor ga še ima kjerkoli skritega. Kdor bi orožja in streliva niti na ponovni poziv ne oddal bo postavljen pred mobilno preko sodišče, ki je zanj znano, da izreka samo oprostilo ali pa smrtno kazni.

— Nova teža in oblika kruha. Hrvatsko ministristvo za narodno gospodarstvo je odredilo, da morajo odslej peči peči kruh samo v teži 80 kg in samo v obliki okroglih hlebocev. Teža 80 kg je določena zaradi tega, da pek kruha laže deli na komade po 20 oziroma 40 kg. Vskakemu hrvaškemu državljanu pripada namreč dnevno 20 kg kruha, torej 5 kg manj kakor pri nas. Kruh pečejo iz mešanice, ki vsebuje 35% koruzne, 55% pšenične in 10% ržene moke. Od 1. julija dalje je peka vseh vrst peciva najstrožje prepovedana, za tiste, ki bodo to prepoved prekršili, pa so določene najstrožje kazni.

— Mleko se je občutno podražilo. Urad za nadzorstvo cen pri hrvaškem ministristvu za narodno gospodarstvo je dovolil, da se od 1. julija dalje cene mleku povišajo na 4.50 kun za liter. Mleko mora biti polnomastno, kar bodo tržni organi strogo nadzirali. Kdor bo prodajal mleko, ki ne bo točno ustrezalo odredbam zakona o nadzorstvu nad živili, bo kaznovan zaporom do 5 let ali pa denarno do 100.000 kun.

Boleznica

KOLEDAR

Danes: Petek, 4. julija: Urh, Berta.
DANAS NJE PRIREDITVE
Kino Matica: 100.000 dolarjev.
Kino Sloga: Vitez iz prerije.
Kino Union: Vdova.
Razstava H. Smrekarja v Galeriji Oberšel na Gosposvetski cesti.
Razstava slik Eda Deržaja v palači Baťa odprta od 9.—12. in od 16.—18.
Koncert »Ljubljanskega Zvona« v korist »Rečeca križa« ob 20. v Filharmonični dvorani.

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Dr. Piccoli, Tyrševa c. 6. H. Čevnar, Celovška cesta 62, Gartsus, Moste — Zaloška cesta 47.

Poizvedbe o zločinu v Šiški

Ljubljana, 4. julija. Na kresni večer 23. junija je odšla z doma ob 20.30 10-letna deklica Danica Plevanič iz hiše v Polakovih ulici 13. Njeno truplo so našli 1. t. m. zjutraj na žitnem polju ob gorenjski železnici blizu Drečeve ceste. Iz dosedanjih poizvedb je razvidno, da se je namenila gledat kres na griček nad Bellevuejem. Njene smrti pa še vedno niso mogli pojasniti, zato je potrebno, da bi vsi starši otrok, ki so bili na kresni večer pri kresu v Kozlovi dolini nad hotelom Bellevue, prijavili nemudoma, kar vedo in kar bi lahko služilo za razjasnitev zločina. Oglase se naj, po možnosti tudi z otroki, na kriminalnem oddelku uprave policije v III. nadstropju, soba 25. Hkrati so povabljeni vsi meščani, zlasti oni, ki stanujejo v Šiški, ki so videli na kresni večer kakšno 10letno deklico v spremstvu moškega, ali ki so opazili karkoli sumljivega.

Roditelje je treba opozoriti, naj ob večerih ne puščajo samih svojih otrok z doma. Dogaja se, da izvajajo moški otroke s seboj, zato je potrebno, da starši prijavijo takoj vsak primer policiji.

44 Malo italijanščine za vsak dan 44

»Hvala Bogu, samo tretji list še, potem bo konec,« je vzdihnil gospod Piškur, ko je po večerji prižgal polovico.

»Jaz sem se že naučila vseh končnic,« je rekla gospa Piškurjeva. »Saj je veliko podobnosti, tako se človek hitro nauči, če le eno spregatev zna.«
»Pa začnimo, no,« je rekel gospod Piškur. »Mhm, glej si no, glagoli na -ire. Saj to je latinska četrta konjugacija! Audio, audire, audivi, auditum... Ha, kako smo to znali!«

»Viš ga, blagor tebi, saj ti že vse znaš, pa tako počenjaš!« ga je rahlo pokarala gospa Piškurjeva.

Na listu je bilo res napisano naslednje:

Sent-ire — čutiti, slišati
Prezent ali sedanj čas

Sent-o (čutim), sent-i (čutiš) sent-e (čuti), sent-iamo (čutimo), sent-ite (čutite), sent-ono (čutijo).

»Prosim malo poslušaj!« se je vmešal Bolči. »Samo osemnajst je glagolov naše tretje spregatve, ki se spregajo kakor »sent-ire, sent-o!«

»Kaj pa spet to?« je debelo pogledal gospod Piškur.

»Vsi ostali podaljšajo namreč v sedanjem času indikativa, v sedanjem času konjunktiva in v velelniku osnovo z

zlogom »-isc«, ki ga vrinejo med osnovo in končnico.

»Z zlogom »isc«, ki ga vrinejo...« je ponavljal gospod Piškur. »Kar zgled nam navedi!«

»Recimo, glagol »capire«, pomeni »razumeti«. Bolči je vzel list papirja in svinčnik in napisal sledeče:

Prezent ali sedanj čas
Cap-isc-o (razumem), cap-isc-i (razumeš), cap-isc-e (razume), cap-iamo (razumemo), cap-ite (razumete), cap-isc-ono (razumemo).

»Prosim, pazite!« je pokazal Bolči s svinčnikom na list. »Povsod vidimo med osnovo »cap-« in končnicami vrinjeno zlog »-isc«, le v prvi in drugi osebi množine ga ni: cap-iamo (razumemo), in ne »cap-isc-iamo«, ter cap-ite (razumete), in ne »cap-isc-ite!«

»Hudimana vendar, težave nad težavami!« je zasopihal gospod Piškur. in zamoril čik.

»Ni taka reč, mi smo se tega v šoli kar kmalu navadili!«

»Zato pa v šolo hodite, mojdunaj. Ampak eden od nas —!«

»Mama, ali je to res tako hudo? — Capisco (izg. kapísko), capisci (izg. kapíši), capisce (izg. kapíše), capiamo (izg. kapjámó), capite (izg. kapíte), capiscono (izg. kapískono)?«

»Se boš pač malo bolj potrudil z me-

noj, sinko!« je rekla gospa Piškurjeva.

»Saj v imperfektu ni nobenih razlik, papa! Poglej!«

In gospod Piškur je bral dalje: Imperfekt ali nedovršni pretekli čas

Sent-ivo (čutil, čutila sem), sent-ivi (čutil, čutila si), sent-iva (čutil, čutila je), sent-ivamo (čutili, čutile smo), sent-ivate (čutili, čutile ste), sent-ivano (čutili, čutile so).

»In capire?« je vprašal gospod Piškur.

»Prav tako: cap-ivo, cap-ivi, cap-iva, cap-ivamo, cap-ivate, cap-ivano. Saj sem rekel, da je razlika samo v prezentu indikativa, v prezentu konjunktiva in v velelniku.«

Perfekt ali nesestavljeni dovršni pretekli čas

Sent-ii (začutil sem), sent-isti (začutil, začutila si), sent-imo (začutili, začutila je), sent-iste (začutili, začutila ste), sent-irono (začutili, začutila so).

»Prav tako se sprega perfekt glagola capire: cap-ii (razumel sem), cap-isti, cap-i, cap-immo, cap-iste, cap-irono. — In še opozarjam na dovršno obliko, začutil sem, ki sem jo rabil za perfekt v nasprotju z nedovršno obliko »čutil sem« za imperfekt!«

»Dobro, dobro!« je momljal gospod Piškur.

Futur ali prihodnji čas

Sent-irò (čutil, čutila bom), sent-irài (čutil, čutila boš), sent-irà (čutil, čutila

bo), sent-irème (čutili, čutile bomo), sent-irète (čutili, čutile boste), sent-iranno (čutili, čutile bodo).

»In če še dodam futur glagola capire: cap-irò (razumel bom), cap-irài, cap-irà, cap-irème, cap-irète, cap-iranno.«

Gospod Piškur je spet samo kimal.

Kondicional ali sedanj pogojnik

Sent-irèi (jaz bi čutil ali čutila), sent-irèsi (ti bi čutil ali čutila), sent-irèbbe (on bi čutil, ona bi čutila), sent-irèmmo (mi bi čutili, me bi čutile), sent-irèste (vi bi čutili, ve bi čutile), sent-irèbbero (oni bi čutili, one bi čutile).

»Čakaj, od capire ga bom tvoril sam,« je rekel gospod Piškur. »Cap-irèi (jaz bi razumel ali razumela), cap-irèsti, cap-irèbbe, cap-irèmmo, cap-irèste, cap-irèbbero.«

»Móto bene,« ga je pohvalil Bolči. »Zdej pa pride konjunktiv sedanjosti. Tu se »sent

Pšenično klasje valovi v Ljubljani

Letos bomo pridelali precej pšenice tudi v mestu in okolici

Ljubljana, 5. julija. Ne le na Ljubljanskem polju, kjer je posejano največ žita, temveč tudi marsikje na periferiji, na ozemlju mestne občine valovi letos pšenice. Letos naleteli na njive z lepim žitom tu in tam celo med mestnimi vilami, n. pr. ob Cesti na Brdo, v Šiški in na Viču. Medtem ko so mešani spomladski sadili mnogo več krompirja kakor prejšnja leta, so kmetje jeseni sejali več žita, krompirja pa letos niso sadili znatno več kakor prejšnja leta.

Tudi pri nas je začelo zoreti žito. Naši kmetje so sejali predvsem pšenico. Na drugem mestu po zasajeni površini je rž, ki je letos v Ljubljanski okolici zelo lepa. Premalo pri nas cenijo ječmen, ki najprej dozori, vendar ga je bilo nekaj posejanega tudi v Ljubljani. V krajih z bolj suhim in malo toplejšim podnebjem je ječmen že dozorel. Na Stajerskem žanjejo ječmen ob koncu junija in v začetku julija imajo že novo ječmenovo moko. V mirnem času niso nikjer na kmetih sejali mnogo ječmena. Nekoliko bolj so začeli ceniti ječmen med prvo svetovno vojno. Tedaj so ljudje težko dobivali žito in ker je revnejši kmetom začelo pomladne mesece primanjkovati krušne moke, je bil ječmen dobro nadomestilo za druga žita. Ječmen dozori približno 3. 4 tedne prej kakor pšenica.

Kruh iz ječmenove moke seveda ni tako okusen kakor iz pšenične. Ima nekoliko trpek okus, a je zelo vzdaten. V nekaterih krajih cenijo ječmenovo moko za žganje. Zganci iz ječmenove moke so skoraj prav tako dobri kakor iz ajdove.

V Ljubljani bodo začeli žeti prvo žito ječmen, prihodnji teden. Slama že rumeni, a zrnje je še mehko. Vroče vreme bi po-

spešilo zorenje. Deževno vreme v prvi polovici julija je lahko zelo škodljivo že zaradi tega, ker žito poleže — posebno rž — a doslej na srečo še ni bilo mnogo škode.

Največ pšenice v mestni okolici je posejano na Ljubljanskem polju, kjer je ob nekaj dobro rode vse vrste žita. Naši kmetje so že prejšnje čase najraje sejali pšenico, ker je bil kruh iz same pšenične moke bolj cenjen kakor iz ržene in soržične. Lani so sejali največ pšenice že zato, ker je bila med vsemi žiti najbolj draga.

Marsikdo je pričakoval, da bodo kmetje spomladni sadili kaj več krompirja kakor prejšnja leta. Vendar ni skoraj nič zalego vse priporočanje, najbrž zaradi tega, ker pri nas mnogi kmetje s pridelovanjem krompirja nimajo nobenih izkušenj ter so nezaupljivi. Nekoliko več so krompirja sadili na Barju, kjer jo pa sadi že več let, ko vreme ni preveč deževno, celo z zelo dobrimi uspehi.

V splošnem smemo pričakovati, da bo letošnja letna v Ljubljani in Ljubljanski okolici precej dobra. Žita kažejo povsod zelo dobro. Posebno pa uspeva povrtnina. Povsod so zadovoljni s krompirjem. Pač pa je fižol marsikje slabši, ker so ga prejšnje mesece napadali požari. Nekateri zelnjadarji se tudi pritožujejo, da že zdaj napadajo zelje številne gosenice, ki so sicer delale škodo šele jeseni.

Brez napora nas pšenični valovi v Ljubljanski okolici, potem, ko nas je že po prvih straneh naučil čitanja, izgovorjave, naglasa in drugih posebnosti. Prednosti nove učne metode so očitne: že kar po prvi lekciji. Ko smo predelali prvi zvezek, si želimo drugega, ki izide prihodnji teden. Vemo, da bo vsakdo z lahkoto vztrajal pri učenju do poslednjega zvezka. Tako si bo igranje pridobil bogat, za vsakdanjo rabo resnično potreben besedni zaklad.

— Novi strojeopisni tečaj (dnevni in večerni) prične v petek 4. julija, in sicer eno, dva in trimesečni. Sodoben pouk po desetpetletnem sistemu. Uspeh zagotovljen. Največja moderna strojeopisnica. Prospekt na razpolago. — Trgovsko učilišče »Christofor učni zavod«, Ljubljana, Dobrobranska cesta 15 (telefon 43-82). 317 n.

— Stajerski vzgojitelji na Spodnjem Stajerskem. Ze dva meseca deluje na Spodnjem Stajerskem blizu 1000 vzgojiteljev in vzgojiteljic ter 40 voditeljev Hitlerjeve mladine, ki jim je poverjena naloga vzgojiti v 2250 razredih ljudskih šol mladino v duhu narodnega socializma ter poskrbeti, da bo kmalu zopet dobro obvladala nemščino.

— Nemški Rdeči križ v Celju. V nedeljo je bilo svečano zapriženih v Celju 26 samarijanov in 39 samarijank nemškega Rdečega križa. Okrožni vodja dr. Weigmann je govoril o nalogah in organizaciji nemškega Rdečega križa. Zdravnik dr. Bayer je naglašal potrebo prostovoljne organizacije milijonske armade RK, ki igra s svojimi nesebičnim in požrtvovalnim delom odlično vlogo v Hitlerjevem pokretu. Svečanosti so prisostvovali zastopniki civilnih in vojaških oblasti.

— Nesreče. Petletni sin železničarja Anton Bonzan iz Rateč je padel z drevesa in si zlomil desno nogo. Črkostavec iz Ljubljane Salvator Kolvik se je ponesrečil pri obranjanju lipovega cvetja. Padel je z drevesa ter dobil hude notranje poškodbe. 17-letna Minka Kralj iz Višnje gore je padla s koleasa in si zlomila levo roko. 17-letni Anton Pičman iz Tomišlje je padel z voza ter si zlomil desno roko. Vsi ponesrečenci se zdravijo v ljubljanski bolnišnici.

Iz Ljubljane

— Iz Zaokrožene cene. Tu in tam še vedno ni popolne jasnosti, kako je treba zaokrožiti cene, ki se ne izidejo na okroglo številko, tako da bi lahko služili svojem namenu najmanjši kovanec, 5 stotink. Škoda nerad trpi prodajalec, a pritožujejo se tudi kupci, zlasti če je zaokrožena cena višja nad maksimalno. Tako je maksimalna cena za jajca 76 stotink. Gospodinja, ki kupuje jajca na trgu, se vprašuje, ali morajo plačati za jajce 75 ali 80 stotink. Če kupiš dve jajci, znaša cena 152 stotink. Ali je treba ceno zaokrožiti navzgor ali navzdol? Prodajalci bi naj prejeli glede tega navodilo, da se ne bo več nihče pritoževal, ter da ne bo oškodovano tržno nadzorstvo, ki kupuje jajca od kmetov, pa tudi ne konzumenti.

REVEMATIZEM je posledica čezmernega zbiranja sečne kisline. Paralizirajte jo z rednim uživanjem »AMBROZEVE MEDICE«, ki jo dobite samo v MEDARNI Ljubljana, Židovska ulica 6. 32 T

KLISEJE ENO IN VEČBARVNE JUGOGRAFIKA SV. PETRA NAŠIP 23

Obnovite naročnino! Inseriraj v „Slov. Narodu“

RAPPRESENTANTI introdottissimi province Lubiana e Dalmazia cerca importante Casa Italiana di lucidi per calzature, tinture per pelli et affini. Esigenti referenze ineccepibili. — Scrivere Casetta 1334 E-Unione Pubblicità Italiana Firenze.

ZASTOPNIKE dobro uvedene, za Ljubljansko in Dalmatinsko pokrajino, ite važna italijanska tvrdka, ki izdeluje ločila za obutev, barvila za kože in sorodne predmete. Zahtevamo provizorne reference. Poudarimo: —

Fabbrica Specializzata Maschere Specializzata tovarena plinre ed Occhiali di protezione skih mask in zaščitnih očal
R. SPASCIANI — Via Stendhal 45, Milano
Catalogo gratis a richiesta Katalog na zahtevo brezplačno

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI
Predstave danes ob 18. in 21. uri.
KINO UNION Telefon 22-21
Najboljši film režiserja Johna Forda, tvorca nepozabnega filma »Hurikan«. — Drzne pustolovski, senzacije in prekrasna drama velike ljubezni.
»BEGUNCI«
Claire Trevor — John Wayne — George Bancroft
Film je opremljen s 495 slovenskimi napisi
KINO MATICA Telefon 22-41
Duhovita in zabavna ljubzenska zgodba
100.000 DOLARJEV
Assia Noris — Amadeo Nazzari
Vsi naši filmi v celoti s slovenskimi besedilom!
Predstava danes samo ob 18. uri.
KINO SLOGA Telefon 27-30
Ken Maynard v odličnem kovbojskem filmu
»VITEZ IZ PRERJE«
Kot dodatek: »Letalci in vojskovo v sirjski puščini«. — Danes poslednjič!

neukroteni rdečekožec Geronimo. Na vsaki serpentin gorati pokrajine preži smrt na drzne potnike v kočiji. Ali bodo ti ljudje, ki so vse žrtvovali za pionirsko idejo, kri preživljajo na vsakem koraku najprej, tresljivejši pustolovski in senzacije, srečno dospeli na svoj cilj. Ali se bodo rešili pred pogubonosnimi puščicami Indijancev, ki jih zasledujejo? Rešitev na to vprašanje vam poda film sam, ki predstavlja eno najjačjih dram v filmski literaturi, film drznih pustolovčin in velike ljubezni, realiziran z ansamblom izvršnih filmskih umetnikov kakor so Claire Trevor, John Wayne, George Bancroft, Andy Devine in drugi.

— Lj Na koncertu Ljubljanskega Zvona bomo slišali v prvem delu štiri mešane zborne in sicer: O. Deva: »Prelepa je Selška dolina«, M. Tomca »Napojnica«, dr. Benjamina Ipavca: »Ej tedaj« in A. Nedveda »Nazaj v paninski raj«. Sledijo solospeli, ki jih bo izvajala operna pevka Ksenija Vidaličeva. Zapela bo Jos. Pavčič »Uspavanka«, Jurija Fajšmana »Metuljček« in Nika Štrifota »Micka bi rada Jurka dobila«. Solospesve bo spremljal na kaviroju g. dr. Samo Lovše.

— Novi krompir na mestni tržnici, ki ga je včeraj pričel mestni preskrbovalni urad prodajati po 2 liri, so vse mestne gospodinjice pozdravile z dvojnimi veseljem. Predvsem so bile vesele, da jim ne bo treba več iskati dobrega krompirja, še bolj pa so se razveselile presenečenja drugih prodajalcev krompirja, ki so takoj začeli brisati svoje visoke dosedanje cene in jih prav znatno zniževati. Tako se je krompir kar na mah pocenil za najmanj 20 %, obenem je pa mestni preskrbovalni urad poskrbel za tako velike količine novega krompirja, da se lahko takoj založe vsa gospodinjstva.

— Lj Za dijakke srednjih, strokovnih in mešaniških šol priredimo v času šolskih počitnic posebne strojeopisne tečaje. Informacije in prospekte daje Trgovsko učilišče »Christofor učni zavod«, Ljubljana, Dobrobranska 15 (telefon 43-82). Tečaj prične 4. julija. 318 n.

— Lj S pečenim puranom postreže in toči pristna italijanska vina gostilna LOVSIN, 323 n

Iz Novega mesta

— Uspehi na novomeški gimnaziji. Novomeško gimnazijo je obiskovalo v šolskem letu 1940/41 331 dijakov in 184 dijakin, skupaj 515. Na koncu šolskega leta je razrede zapustilo 55 odličnikov, a prav dobrim uspehom 138, z dobrim pa 192. Izdelalo jih je 385. Iz raznih predmetov ima 92 dijakov in dijakin popravilni izpit. Padlo je 35 dijakov, neocenjeni so bili 5. Iz tega je razvidno, da so učni uspehi na zavodu prav zadovoljivi.

— Žetev. Po vseh krajih Dolenjske so ljudje pričeli z žetvijo ječmena, ki je letos dobro obrodil. Ječmenova polja bodo po žetvi zasejali z repo in ajdo, ki je za pšenico najbolj čislana strn.

La BEMBERG S. A. informa la sua clientela che, come per il passato, continuerà con la massima regolarità la fornitura dei suoi filati nei tipi:

BEMBERG S. A. obvešča svoje odjemalce, da bo, kakor v preteklosti, tudi vnaprej z vso točnostjo oskrbovala z zlaganjem svojih tkanin tipov:

ARISTON — FIBRIA CUPRALBA — CUPRILIA

Sede Sociale, Direzione Amministrativa e Commerciale: **MILANO**
Sede družbe, administrativna in trgovska direkcija v: Corso Sempione 2

Stabilimento e Direzione Tecnica: **GOZZANO (Novara)**
Tovarna in tehnična direkcija v:

Alfred Möller:

Strahotno doživetje

Od nekod se je bila razširila vest, da sem umrl. V resnici sem bil pa samo odpotoval za nekaj let.

Po povratku sem takoj poiskal svojega prijatelja Emila. Ko si je opomogel od presenečenja, je vzel prizanesljivo na znanje, da sem še živ.

— Saj to je naravnost imenitno! — je dejal. — Pomisli, drevi imamo pri meni doma spiritistično seanco in nekateri moji znanci hočejo priključiti iz onostranstva prav tebe.

— Ti bodo debelo gledali, da sem še živ, — sem pripomnil malo v zadregi.

— Ne! — je zaklical Emil. — To je najsjajnejša prilika dokazati resničnost spiritizma ali pa njegovo nesmiselnost. Ne smeš se pokazati! Molčati moraš kakor grob. Danes moraš ostati še skrit, ko pridejo moji gostje. Med njimi je nekaj odličnih spiritistov. Skrijem te. Če se bo tvoj duh oglašil iz onostranstva kljub temu, da si še živ, je seveda vse skupaj sleparija in potem bomo vedeli, da je spiritizem potegavščina.

— Toda kje naj... neopažen?

— Tu! — je odgovoril Emil. — To je moja knjižna omara!

Potegnil je zaveso z visoke knjižne police, na kateri je stalo poleg letnikov »Fliegende Blätter« nekaj steklenic konjaka.

Emil je popravljal steklenice, potegnil knjižne police iz omare in jih odnesel v sosedni kabinet.

— Tako! Tu sem postaviva to-le pručico in še eno, na katero boš lahko položil noge, potem pa potegneva zaveso nazaj.

— Ali bi ne mogla ostati ena steklenica tu? — sem vprašal plaho.

— Ne! je odgovoril Emil odločno. — Če bi pil in požiral, bi se slisalo.

Ko je že legal na zemljo mrak, so prišli gostje. Sodeč po glasovih so bili večinoma moji stari znanci.

Emil jih je kratko nagovoril in jim pojasnil ceremonijo obhajanja z duhovi. Potem so položili na mizo polo lenke in postavili na njo trinožno mizico. Na mizico je položil roke medij — po glasu sodeč je priletela gospodična pl. Zacherl. Potem so pa ugasnili luč.

V začetku o meni niso govorili. Čakali so, da se je prostovoljno javila »inteligenta«. Mizica, ki je bila njena tretja noga opremljena s svinčnikom, je praskala sem in tja, potem je pa zapisala črke, ki so jih pozneje prečitali ob svitu modre žepne svetilke.

Najprej so bili napisani stih, ki so bili nekam klobasasti in nerazumljivi: »Duh, če si ti, k meni se nagni« — je zašepetala gospodična pl. Zacherl z drhtečim glasom.

Potem je pa nastal — zelo počasi — stavek: — Pus... ti... te... me... — je zajeljal medij.

— Goethe! je — je zašepetala gospodična pl. Zacherl spoštljivo. — O! Govori z menoj, Goethe! Pripravi sem, — je pripomnila.

— Prav gotovo je Goethe! — je menil vladni svetnik, toda star, dostojanstven gospod je dvomil o tem, češ, po njegovih izkušnjah bi bil lahko tudi Napoleon.

... pri miru! — je nadaljevala mizica duhov. Potem so pa nadaljnja obvestila žal izostala.

— Intelligence danes nočejo prit! — je dejal Emil razočarano potem, ko si je bil že nekaj čas zaman prizadeval, da bi vzpodbudil duha k zgovornosti.

— Kaj ko bi poklical nekoga, ki smo ga morali pred leti, izgubiti? In imenoma je moje ime.

Navdušenje je bilo deljeno. — Ničesar ne bo vedel povedati! — je menil moj stari kolega, ki me je dobro poznal.

Kar je zavriskalo deklet nizke, okrogle postave: — Jaz sem dobila stik! Toda bil je mediciner kraj nje.

Emil si je prepovedal podobne šale. Glede onostranstva razsodni mediciner se je porogljivo zarežal.

Slednjič so prišle skrivnostne besede: blilala-blalaba-hamtamtam.

— To je on! so zklikli vsi. Mislili so mene.

— Najprej mu moramo zastaviti najenostavnejša vprašanja, — je dejal medij. — Katerega smo danes? je vprašal.

Odgovor je prinesel čisto napačen datum. Gospodična pl. Zacherl je vzdihnila:

— Ah, še vedno je tako raztresen, kakor je bil v življenju. Po tem ga spoznam. Tudi na sestanek je prišel vedno en dan prepozno!

— Kaj duhovitega od njega ne smemo pričakovati! jo je tolažil vladni svetnik. Sledilo je dve uri trajajoče nerazumljivo zlogovanje.

Meni je bila ta čas zaspala noga, ki sem jo držal skrito na pručici. Bilo mi je, kakor da sem dobil injekcijo najmanj treh steklenic sifona. Nisem mogel več vzdržati. Ko je dejal nekdo: Na onem svetu je postal popoln tepec! sem potisnil zaveso v stran in stopil naprej.

Vsi so presenečeno kriknili. Stoli so se prevrnili in nekdo je stopil na prevrnjeno mizico tako, da se je svinčnik zlomil.

— Prižgite luč! je zatulil vladni svetnik.

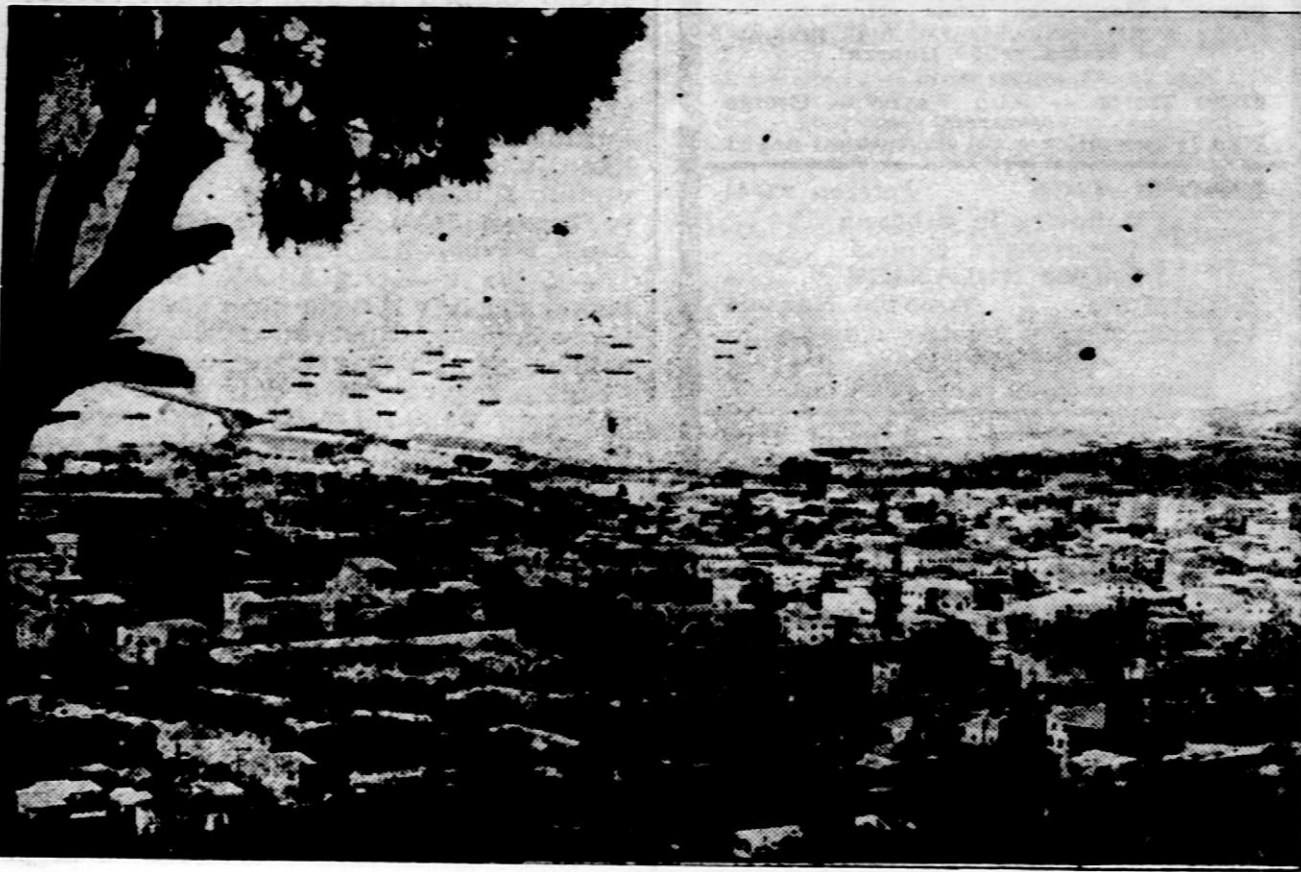
Ko so prižgali luč in zagledali mene, je bilo razočaranje splošno. Pa tudi jaz nisem bil nič manj presenečen. Pričakoval sem namreč mnogo več veselja ob svidenju s starimi znanci.

dospejo na naslov ob istem času, kakor ekspresna pisma, oddana na pošti istega dne in ob isti uri. — Sprejemajo jih v vseh krajih in za vse kraje Kraljevine Italije in kolonij. — Potujejo z direktnimi in pospešenimi brzovlaki. — Na dom se dostavljajo najhitreje, takoj, ko dospejo v namenjeno postajo.

Haifa, kamor teče nafta iz Iraka

Zakaj se Angleži tako boje za to pristanišče na vzhodni obali Sredozemskega morja

Pristanišče Haifa

Opetovani letalski napadi na Haifo, kjer se končajo veliki iz Iraka napeljeni naftovodi, obračajo vedno znova pozornost sveta na to zelo pomembno pristanišče na vzhodni obali Sredozemskega morja. Tu so namreč naravna vrata ne samo v Palestino, temveč tudi v Zajordan in Sirijo. Staroveški Sycanum, ki so ga še nedavno obdajale saracenske utrdbe, se je razvil po svetovni vojni tako, da šteje že nad 100.000 prebivalcev, izmed katerih je dobra polovica židov.

Nafta se pretaka

Novo obsežno pristanišče so jeli graditi leta 1929 in dograjeno je bilo leta 1933. V tem času se je že gradil veliki naftovod iz iranskega Kerkuka preko Tigrisa in Eufrata do Hadithe, kjer se deli v severni rokav, vodečo preko Sirije v dolžini 612 km do Tripolisa in v južni rokav, dolg 747 km, ki se konča v Haifi. Ko je po tej ogromni tehnični napravi pritekala 14. januarja 1935. prva iranska nafta v Haifo, so bile tam v novem pristanišču že zgrajene ogromne cisternske naprave za pretakanje nafte v posebne ladje-tanke. Pozneje so pa zgradili še velike rafinerije. Leta 1938 je priteklo v Haifo 2.079.000 ton sirove iranske nafte.

Ker je bil po porazu Francije 1. 1940 severni sirski naftovod zaprt, se je moral dotok nafte v Haifo, prekinjen začasno po zadnjih dogodkih v Iraku, še povečati. Nafto so črpali iz podzemne vode do leta 1938 neposredno v ladje-tanke, namenjene v Anglijo, od leta 1939 pa teče iz nove velike rafinerije, od koder jo črpajo angleške vojne in trgovske ladje. Te naprave, ki so jih že lani napadla in znatno poškodovala italijanska letala, so zdaj glavni cilj nemških letalskih napadov. Najbližje druge rafinerije, ki prihajajo za vzhodni del Sredozemskega morja še v pošte, so šele v Suez, ob južnem ustju Sueškega kanala, ob Rdečem morju. Zaradi prevoznih težkoč pa te rafinerije še daleč ne morejo nadomestiti Haife.

Bela Haifa

Haifa je krasno mesto, ki se ostro in izrazito odraža od sinjega morja v svoji temnozeleni barvi, da ji pravijo Bela Haifa. Veliko angleško zanimanje za to mesto je imelo za posledico, da je v zadnjih letih naglo naraslo in da je dobilo naravnost nezdravo lice modernega mesta. Nikjer v vsej Palestini, v tej deželici z mnogimi pustimi in neobjudenimi kraji, ki se je po svetovni vojni tako zelo spremenila in židovske kolonizacije, se menda ni gradilo tako naglo, kakor v tem mestu.

Ob vzhodni gori Karmel. Arhitektura celih novih okrajev je naravnost nesumljivo smotna in če bi ne bilo zelenih palm kot levega okvira, bi bilo mesto dolgočasno. Pri gradnji novih pristaniških naprav so bila potrebna obsežna zemljišča in v mnogih primerih so jih morali naravnost iztrgati morju z zelo dragimi in težkimi deli.

Važno železniško izhodišče

Blizu Haife, že na robu puščave, so zgradili tudi velike cementarne. Haifa ima železniško zvezo z dolino Jordana in dalje s hedžasko in bagdasko železnico tako, da je mogel promet do Instanbula in Basre v Perzijskem zalivu. Haifa je pa tudi severno izhodišče egiptškega železniskega omrežja, ki vodi v severnojužni smeri preko Lydda do el Kantare ob Sueškem prelivu. V Haifi so tudi železniške delavnice Palestine za popravilo vagonov in lokomotiv. Novo pristanišče v Haifi je pritegnilo v razmeroma kratkem času nase velik del pomorskega prometa tudi za to, ker so ladje v njem zavarovane tudi med viharjem in proti valovom, besnečim pozimi. Tudi iz tega je razvidno kolikšnega pomena je Haifa še vedno za Angleže.

Rodovitna okolica

Blizu Haife je bila leta 1932 zgrajena na reki Jordan velika Rutenbergerjeva hidrocentrala, ki zalaga od Genezareškega jezera vso Palestino z električnim tokom. S tem je tudi omogočeno namakati velika zemljišča, ki so prešla kljub vztrajnemu in pogosto obupnemu odporu arabskih naseljenecv z angleško pomočjo polagoma v židovske roke in ki veljajo za sveta. Rodovitna okolica Haife daje ljudem olive, fige, pomaranče, banane in drugo južno sadje. Vile židovskih priseljencev, obogatenih s trgovino s sadjem, se skrivajo po pravilnih vrtovih na pobočjih in ob znožju gore Karmel. Za napol nage arabske delavce, ki morajo dan za dnem opravljati težka dela pod žarki pripekajočega sonca po ulicah Haife, se tu že prej nihče ni zmedel. Vojna bo pa gotovo tudi marsikaj spremenila v tem krasnem in zanimivem mestu svetopisemske preteklosti in velike bodočnosti.

Napoleon in njegov brat

Napoleonov brat Jerome nikoli ni dosegel v očeh svojega cesarskega brata primernega priznanja. Nasprotno Napoleon je imel zanj vedno samo očitke, ki jih je moral Jerome potrpežljivo prenašati. Nekaj dne mu je dejal Bonaparte v jezi kar naravnost: Če je vladarjevo znamenje pritisnjeno kraljem na čelo, kakor pravijo, lahko potujete incognito kadar hočete.

Restavriranje bazilike v Gradu

Grado označujejo mnogi za mater Benetk in hčerko Aquileje. Zdjaj je Grado splošno znan kot letovišče, ki ni zanimivo samo po naravnih lepota, temveč tudi v arheološkem pogledu. Starodavna bazilika v Gradu, zgrajena v drugi polovici petega stoletja, je zdaj povsem restavrirana. Njeno restavriranje spada med najboljše dela tega vrsta, kar so jih opravili v zadnjih letih v Italiji. Ta dela niso bila pomembna samo glede umetniško, zgodovinsko vrednost bazilike, temveč tudi glede najmodernejših umetniških in tehničnih metod, po katerih so delali.

Zadostuje omeniti, da so en steber znova sestavili iz nad 860 delcev. Bazilika je dolga 46 m in razdeljena v tri ladje, ki jih delj medsebojno 12 marmornatih stebrov. Zanimive so glave stebrov, ki jim ne najdemo analogije v nobenih bizantinskih cerkvah te dobe. Pri restavriranju so polagali važnost v prvi vrsti na statiko in konsolidacijo bazilike. Zdjaj so se lotili druge etape restavracijskih del, da dobi ta monument kar mogoče prvotno obliko. Tako bo ohranjen narodnemu umetnostnemu zakladu Italije edinstven spomenik paleokršćanske arhitekture.

Gutenbergov prstan

V proslavo 500letnice tiskanja knjig je ustanovil Leipzig Gutenbergov prstan, ki bo podeljen vsakih deset let na dan sv. Janeza, na praznik nemških tiskarnarjev, zaslužnim tiskarskim mojstrom. Prvič je bil prstan podeljen dr. Klingsperu v Offenbachu, dr. Pöschelu v Leipzigu in prof. Dörfnerju v Weimarju.

Visoki Komisar Eksc. Grazioff na veleseljnu

Včeraj popoldne si je Visoki Komisar Eksc. Emilio Grazioff v spremstvu funkcionarjev Visokega Komisarata, ljubljanskega župana in veleseljske uprave ogledal ljubljanski veleseljem, potem pa še sporno kopališče Ilirije

Nekaj za naše planince

Zavetišče SPD v Iški

Zavetišče SPD v Iški bo meseca julija in avgusta stalno oskrbovano. Kdor želi z avtobusom v Iško, ki odhaja ob nedeljah ob 6. uri zjutraj izpred Mestnega doma, naj se prijavi v društveni pisarni SPD na Aleksandrovi cesti vsaj do sobote opoldne. Planinsko društvo bo ob pravočasni prijavi poskrbelo za okrepitev redne avtobusne zveze; v interesu obiskovalcev Iške je, da se pravočasno prijavijo za avtobus. Kolesarji se lahko pripeljejo prav do zavetišča SPD v Iški, kjer morejo hraniti svoja kolesa in napraviti razne izlete v okolico, ne da bi se jim bilo treba bati za vozila. Kdor želi informacije o izletih v ljubljanski pokrajini naj se oglasi v društveni pisarni SPD, Aleksandrova c. 4/I.

Lep je Krim

Krim je 1107 m visoki vrhunec na južni strani ljubljanskega Barja, ki ga gledamo vsak dan iz Ljubljane, večina planincev pa še ni posetila te edinstvene gore, ki so jo v prejšnji dobi posejali le redki ljubitelji. Visoka kosmata grmada nudi turistom obsežen in izredno pester razgled. S te višave uživamo slikovito podobo procvitajočih ljubljanih in pogleda na daljnje snežnike Triglavskega pogorja ter Savinjskih planin in Karavank. S Krima objamejo oči tudi skoro vse Posavje. Na južno stran se odpre razgled na Snežnik in gore v Primorju.

V nedeljo 6. t. m. popelje S.P.D. svoje članke na to zanimivo goro in sicer iz Preserje (Odhod iz Ljubljane z vlakom ob 5.30 do vasice Planinca ležeče v višini 560 m. O cerkvici gre govorica, da je izanškemu grofu svojočasno prišel izmenada nasproti medved, ki ga je hotel raztrgati.

Čudne razmere v ameriških družinah

Dekleta južnih ameriških držav proti strogi vzgoji

V nekaterih južno ameriških državah veljajo še vedno zelo stroga načela glede vzgoje deklet. To velja zlasti za starejše dekleta. Dekleta sama pa smatrajo stroga načela za nesodobna in napačna vse, da bi jih odpravila. Pravijo namreč, da nečesto zaostajajo za dekleti v severno-ameriških državah in v dokaz navajajo splošen ženski pokret na severu, ki priznava za vzgojo deklet samo meje in načela, veljavna za vzgojo fantov. Vedno močnejša želja po svobodi in boj proti puritanizmu, kakor pravijo južna dekleta, vodi samo k eksaltiranemu dejanjem. Žal pa vodi pogosto tudi k težjim pregreham.

V nekem mestu v Virginiji je neki farmar prepovedal svoji 17-letni hčeri sploh hoditi z doma, ker je zvečer nikoli ni bilo pravočasno domov. Dekle se je vsak večer sestajalo s svojim prijateljem in niti na misel ji ni prišlo, da bi se držala očetove zapovedi. Nasprotno, čim odločnejše je oče zahteval, naj ostane doma, tem pozneje se je vračala s sestankom. Razmerje med očetom in hčerjo je postajalo vedno bolj napeto. In ko neke noči besede niso nič zalegle, jih je hotel oče podpreti s palico. Hči je pa naenkrat potegnila iz predalčka samokres in se postavila očetu po robu.

Počta sta dva strela in oče je običajni mrtov.

Sodišče je stalo pred težko nalogo. Okrog obtoženke so bile zbrane poleg njene matere mnoge njene prijateljice, ki so jo branile in zagovarjale, kolikor so le mogle. Sodniki so imeli težko stališče, kajti glavna preča je bila mrtva. Obtoženka je izpovedala, da se je bala, da bi jo oče prehudno ne pretepel. Tako ji ni preostalo nič drugega nego braniti svoje življenje in zdravje z orožjem v rokah. Tako se je branila obtoženka pri prvem zaslišanju. Čez nekaj časa je pa svoje izpovedbe spremenila in sicer, potem ko jo je v preiskovalnem zaporu obiskala mati. Zatrjevala je, da je oče prežal na njo, da bi ji storil slabo. V takem položaju ni bilo druge izbire kakor braniti se z orožjem. Tudi obtoženkin prijateljice so soglasno izpovedale, da se je dekle pogosto pritoževalo, da jo oče muči in zalezuje.

Sodišču je bilo jasno, da si mati na vse kriplje prizadeva rešiti hčerko, da bi ne bila obsojena na smrt. Sama je bila počila hčerko in njene prijateljice, kako naj izpovedo pred sodiščem. Obravnava je vrgla čudno luč na razmere v ameriških družinah.

Ljubljana se modernizira

Kongresni trg dobi najbrž še pred zimo zvezo s Šubičovo ulico

Ljubljana 4. julija.

Ljubljana dobi v kratkem novo lepo in moderno ulico. Gre za podaljšek Šubičeve ulice od Kongresnega trga, ki bo zvezan z njo. V tem pogledu so pripravljali dela v glavnem že končana. Že pred meseci so začeli urejati glavni zbiralni kanal na Kongresnem trgu, hkrati pa so cevi položili tudi na vrtu uršulinskega samostana. Kanal z mnogimi jaski je zdaj že dovršen, treba je samo še navoziti materiala za zasipanje, da bo bodoča cesta zravnanja odnosa v enaki višini kakor Šubičeva in Kongresni trg. Na vrtu so morali podreti več gospodarskih poslopij in zdaj bo treba temelje zasuti.

Stavbno podjetje inženjerja Štruklja bo te dni tudi začelo rušiti samostanski zid ob Beethovnovi in Šubičevi ulici, a takoj nato bodo začeli graditi novi zid ob bodoči cesti, ki že kaže svoje obrise. Kolikor je dobrega materiala v starem zidu, ga bodo porabili, ostalo pa za zasipanje ceste.

Hkrati s tem je pričelo stavbno podjetje Kamnikar nedavno rušiti stransko poslopje uršulinske šole, hišo, v kateri je bila Šinkovčeva trgovina s čevlji, ki se je že preselila v novo urejene prostore poleg Nove založbe. Čeprav je bilo poslopje precej trdno in masivno ter večinoma obokano, gre delo še precej hitro od rok. Večinoma dobro ohranjeno opako spravljajo in skladišajo na nunskem vrtu. Porabili jo bodo za bodočo uršulinsko gimnazijo, za katero so že zgrajeni temelji in prvo nad-

stropje vzdolž bodoče ceste. Pomanjkanje cimenta je zadržalo nadaljevanje gradnje te gimnazije, ker se je pa podražil tudi ves stavbni material, bodo zaenkrat gradili samo dve nadstropji in ne štirih, kakor je bilo prvotno določeno.

Trakt Šinkovčeve hiše, kjer je trgovina Pepce Černačeve, bo za sedaj še ostal, ker ni potrebe, da ga porušijo in bodoči cesti ni v napoto, pač pa bodo takoj, ko porušijo glavni trakt, začeli rušiti tudi stranski trakt oziroma del glavnega uršulinskega poslopja, kajti cesta bo tu široka 20 metrov.

Vsa ta dela bodo še letos končana in je verjetno, da bo Kongresni trg še pred zimo dobil zvezo s Šubičovo ulico.

V Zvezdi so te dni tudi začeli urejati stari vodnjak, ki so ga slučajno odkrili lani. Vodnjak so najprej mislili zasuti, ker pa je bil dobro ohranjen, so ga malo restavrirali. V zgornjem delu napravili nov obod iz klesanih kamnov in zdaj ga bodo prekrili z lepo brušeno široko ploščo. Baročni vodnjak bo mestu v okras.

Živi in mrtvi jeziki

Franška akademija znanosti je ugotovila, da se govori na svetu zdaj 2796 jezikov. Če prištevamo živim tudi mrtve jezike, se je govorilo v zgodovini človeštva že 6760 jezikov. K najbolj znanim mrtvim jezikom spadajo egiptski, mehiški, babilonski, staroperzijski in kretsiki.

— Ne. Telefonirala sem sobarici, potem sem pa odšla v svojo sobo. Grofu sem rekla, da bom okrog enajstih v knjižnici, ko je pa napočil čas, sem se malone pokesala in nisem hotela iti. Potem sem se pa bala, da bi utegnili to stvar samo še poslabšati in odšla sem doli.

— Ali niste nikogar srečali na stopnicah?
— Nikogar.
— Pripovedujte dalje.

— Zdelo se je, da dekle znova okleva.
— Vstopila sem v knjižnico; grof je stal za vrati in me nepričakovano objel. Ogorčeno sem se mu iztrgala in ga udarila po obrazu. Gotovo ni pričakoval, da pridem v knjižnico, da bi ga zavrnila. In tedaj sem mu pojasnila svoj namen odpovedati službo, če bi me ne pustil pri miru. Vprašal me je: In kako hočete utemeljiti? Odgovorila sem mu, da bi povedala grofici vso resnico, ker mi ni treba sramovati se. To je nekoliko vplivalo nanj. — Ali mislite to resno? me je vprašal.

Odgovorila sem mu: Prisegam vam! Lahko ste prepričani, da mi ni do šale. — Neumna goska ste. Če pa mislite, da mi je toliko ležeče na vas, se motite, — je zaklicall in omalovažujoče skomignil z rameni. — Potem takem je pa vse v redu, lahko noč! sem odgovorila in zapustila knjižnico.

— Ali ste se takoj vrnili v svojo sobo?
— Da. Legla sem takoj k počitku.
— Dobro. To zadostuje.

Ta čas, ko je družabnica podpisovala svojo izjavo, je poklical preiskovalni sodnik z migljanjem poročnika Marsica k sebi in mu nekaj zasepetal na uho. Castnik je odšel iz sobe in kmalu mu je sledila gospodična Solveni. Čez pet minut se je poročnik vrnil v spremstvu grofa Carla Stampe.

Po svoji zunanosti in po svojem vedenju je bil mladenič prava kopija svojega očeta. Čeprav je bila vsaka njegova kretnja plemenita, vendar ni bila to plemenitost, ki bi vzbujala simpatije. Bil mu je štiriindvajset let, toda po njegovem izžetem obrazu sodeč bi mu bil človek prisodil več. Sedel je, ne da bi čakal na poziv preiskovalnega sodnika in ker ga le-ta še vedno ni ogovoril, ker je še listal po aktih, se je mladenič glasno useknil, kakor bi hotel s tem opozoriti nase sodnikovo pozornost.

— Povejte nam, kaj ste počeli zvečer šestnajstega po večerji?

— Ničesar, bil sem v družbi z drugimi.
— To ste nam že povedali. Rad bi slišal kaj podrobnejšega o tem. Ali ste recimo igrali?

— Ne, nisem igral. Sploh nisem delal nič posebnega. Najprej sem kramljal, potem sem gledal, kako so drugi igrali bridge, končno sem pa nekajkrat razložil patienico in zavrtel nekaj gramofonskih plošč. Radijskega aparata ni bilo mogoče odpreti, ker so bile prehode motnje. To je vse. Potem sem odšel spat, ko so tudi drugi odšli k počitku.

— Ali ste bili ves večer v istem salonu, kakor drugi.

— Ne. V obeh salonih so bili gostje in hodil sem sem ter tja. Mutil sem se tudi v veži, kjer stoji radijski aparat.

— A v knjižnici niste bili?

— Grofu so se presenečeno zaštrile oči, potem je pa odgovoril:

— Tudi tam sem bil. Zakaj me pa vprašujete?

— Ali se spominjate, kdaj ste bili v knjižnici?

— Bilo je že pozno, tik preden sem odšel spat. Točno vam pa ne morem povedati, kdaj je bilo.

— In kaj vas je napotilo v knjižnico?

— Odšel sem tja kar tako brez posebnega namena. Hotel sem pač preganjati čas.

— Aha!... Ali niste v knjižnici nikogar videli?

— Trenutek oklevanja, kratko namršene obrvi, potem pa odgovor:

— Seveda, družabnica je prišla za hip tja, če se ne motim, po neko knjigo.

— Samo po knjigo?

— Mislim, da.

— Z gospodično torej niste imeli v knjižnici dogovorjenega sestanka?

— Sestanka? Kaj še!

— No, pomislite dobro!

— Kaj pa mislite, gospod! Kaj naj bi me napotilo k temu, da bi se sestal z družabnico moje stare matere?

Kakor je bila njegova navada, če je zastavil važno vprašanje, se je naslonil preiskovalni sodnik s komolcem na mizo, se sklonil naprej in dejal resno:

Tito A. Spagnol:

27

IZDAJALSKA PUNČKA

Roman

— Grof seveda ni prišel takoj z barvo na dan, pač je bil pa prijazen z menoj in opetovano me je povabil na sestanek; večkrat sva šla celo skupaj na izprehod...

— Vi ste mu torej v začetku pokazali, da vam je njegova pozornost prijetna.

— Rada sem bila v njegovi družbi, toda brez vsakega namena. Rasla sem v Angliji, kjer je razmerje med moškimi in ženskami mnogo svobodnejše kakor tu.

— Povejte mi, prosim, kaj razumete pod tem?

— To pomeni, da se lahko v Angliji moški in ženska pogosto sestanejo, ne da bi ljudje podtaknili njunemu občevarju drugačen smisel, kakor ga v resnici ima. Čim sem pa opazila, da grof Carlo nima zgolj prijateljskih namenov sem ga prosila, naj si to izbiže iz glave. Seveda sem postala s tistim dnem hladnejša in opreznjša v občevarju s njim.

— On pa ni popustil?

— Ne. Postal je celo vsiljiv, kakor sem že omenila.

— Dobro. Sedaj nam pa povejte, kaj ste počeli šestnajstega zvečer. Ali ste odšli v knjižnico takoj potem, ko ste spremili grofico?